

УДК 620.2

ТКАЧУК В.В.

Луцький національний технічний університет

ТОВАРОЗНАВЧА ОЦІНКА БЕНЗИНІВ, ЩО РЕАЛІЗУЄТЬСЯ НА РИНКУ М. ЛУЦЬКА

В статті дається оцінка якості бензинів, що реалізують на АЗС м. Луцька, проаналізовано нові вимоги митного кодексу, що регламентує експорт-імпорт ПММ на ринок України.

***Ключові слова:** бензин; якість; споживні властивості; паливно-мастильні матеріали.*

Ткачук В.В. Товароведная оценка бензинов, реализуемых на рынке г. Луцк. В статье приведена оценка качества бензинов, которые реализуют на АЗС г. Луцка, проанализированы новые требования таможенного кодекса Украины, что регламентирует экспорт-импорт ТММ на рынок Украины.

***Ключевые слова:** бензин, качество; потребительские свойства; горюче-смазочные материалы.*

Tkachuk V.V. In article is described estimation of quality fuels, which are realized on market of Lutsk, it is analysed new requirements of a custom codex of Ukraine, which regulates export-import FLM on the Ukrainian market.

***Keywords:** petrol; quality, consumer properties, fuel- lubricating material .*

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Продукція нафтопереробної промисловості користується повсякденним попитом та є високоліквідною продукцією. Проблема якості нафтопродуктів, зокрема бензинів є нагальним питанням сьогодення, адже кількість автомобілів щороку збільшується, а екологічна ситуація довкілля та здоров'я людей дедалі погіршується. Тому оцінка якості бензинів, ідентифікація фальсифікованих неякісних палив, є актуальними сучасними проблемами.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Аспектам функціонування нафтохімічної промисловості України присвячені праці таких науковців, як М. Братичак, К. Патриляк, В. Сиромятников, О. Суберляк, Б. Бугай, О. Гринчишин, В. Бростов та інші. Ці вчені піднімають питання застосування якісних палив, що відповідають вимогам чинних європейських стандартів, наголошують на необхідності вдосконалювати

українську нормативно-технічну документацію, модернізувати нафтопереробні заводи, які на сьогодні не можуть випускати конкурентоспроможні бензини, акцентують увагу на необхідності використовувати біопалива, біоетанол, зокрема, адже нафта – вичерпний енергоносіє, ціна на який щороку буде лише зростати, та й енергозалежність України все далі занепокоює споживачів.

Цілі статті. Метою даної статті є оцінка якості бензинів, що реалізується на ринку м. Луцька.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В руках Організації країн-експортерів нафти (Organization of the Petroleum Exporting Countries) зосереджено понад 75 % світових запасів нафти. найбільших у світі НПЗ по одному знаходиться у Венесуелі, Індії, Росії, Сінгапурі, три у Південній Кореї і чотири у США. Основні виробничі потужності зосереджено в Азійсько-Тихоокеанському регіоні (215 НПЗ), Північній Америці (179 НПЗ) і ЄС (105 НПЗ). Країни СНД не забезпечують себе повністю автомобільним бензином. Частка імпорту на ринку автомобільного бензину в країнах СНД поволі, але стабільно зростає, до 2014 р. частка імпортової продукції зросте до 14 %. Вивчивши сучасний стан ринку паливно-мастильних матеріалів в Україні встановлено, що найбільшими переробниками нафти на сьогодні є Кременчуцькі НПЗ («Укртатнафта»), Лисичанський НПЗ («ТНК-Україна»), Одеський НПЗ («Лукойл-Україна») і «Херсоннафтопереробка» (російська група «Альянс») [1]. В Україні основними операторами ринку паливно-мастильних товарів є 7 виробничо-збутових об'єднань: «ТНК-Україна», СП «Західна нафтова група», ВАТ «Концерн Галнафтогаз», ВАТ «Група Альянс», ЗАТ «Укртатнафта», НАК «Нафтогаз України» і нафтова компанія «Лукойл - Україна». Найякісніший бензин в Україні реалізують автозаправочні станції ОККО та WOG, тому і ціни на такий бензин найвищі.

Серйозною проблемою на ринку нафтових палив є нелегальне їх виробництво, так перевіряючими установами виявлено близько 100 нелегальних мінізаводів по виробництву низькоякісних палив. Ще однією негативною рисою є те, що податкова адміністрація не має спеціалізованих лабораторій для проведення аналізу якості паливно-мастильних матеріалів. За статистичними даними понад 25 % становить на сьогодні тіньовий ринок нафтопродуктів.

Проблемою розвитку виробництва нафтопродуктів залишається зношеність устаткування багатьох НПЗ. Ця ситуація потребує конкретних заходів щодо оптимізації виробництва і покращення якості продукції НПЗ. Для вітчизняних нафтопереробних заводів виробництво нафтопродуктів європейського рівня - це питання значних інвестицій у технологічне оснащення та реконструкцію. Сьогодні

найближчими до України виробниками бензину євро-стандарту є Прибалтика, Білорусь, Румунія та Польща. Звідти й імпортується пальне стандарту ЄВРО-3 і ЄВРО-4 в нашу мережу АЗС.

На ринку м. Луцька реалізується переважно бензини білоруського виробництва, зокрема ВАТ «Мозирський НПЗ». Для досліджень обрано зразки бензинів наступних марок: А-80, А-95, АІ-92. Результати оцінки експлуатаційних властивостей бензинів-об’єктів дослідження, що визначають їх якість наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Результати досліджень експлуатаційних властивостей бензинів марок А-80, А-95, АІ-92

Найменування показника	Метод контролю	Результати досліджень					
		Норма за НД	А-80	Норма за НД	А-95	Норма за НД	АІ-92
1	2	3	4	5	6	7	8
Колір	ДСТУ 4063-2001	Безбарвний або блідо жовтий	блідо жовтий	Прозорий, зеленого кольору	Прозорий, зеленого кольору	Безбарвний або блідо жовтий	блідо жовтий
Детонаційна стійкість: - октанове число, визначене за дослідним методом, не менше - октанове число, визначене за моторним методом, не менше	ГОСТ 8226	80,0	80,8	95,0	95,3	92,0	93,1
	ГОСТ 511-82	76,0	76,5	85,0	85,0	83,0	83,7
Фракційний склад: -температура початку перегонки, °С, не нижче -50 % переганяється за температури, °С, не вище -90 % пере ганяється за температури, °С, не вище	ГОСТ 2177-99	30	44	20-50	45,9	30	57
		120	81	46-71	67,9	120	111
		190	131	210	184	190	173
Кислотність, мг КОН на 100 см ³ бензину, не більше	ГОСТ 5985-79	3,0	Відс.	3,0	Відс.	3,0	2,5

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8
Масова частка сірки, %, не більше	ДСТУ 4063-2001	0,015	0,0118	0,005	0,0079	0,001	0,0006
Випробування на мідній пластинці	ГОСТ 6321-92	Витрим.	Витрим	Витрим.	Витрим.	Витрим	Витрим
Густина за температури 20 °С, кг/м ³ , в межах	ГОСТ 3900-85	700-760	725	700-760	732,1	700-760	752,0
Наявність механічних домішок і води	ДСТУ 4063-2001	Відс.	Відс.	Відс.	Відс.	Відс.	Відс.

Результати проведеної товарознавчої експертизи зразків бензинів показали, що усі показники експлуатаційних властивостей усіх бензинів в межах норми. Проте потрібно зауважити, що наявність сірки в паливі є негативним чинником [2, 3]. Вміст сірки у паливах, що досліджувались, дуже незначний, що вказує на некорозійну активність досліджуваних бензинів. Проте найбільший її вміст виявлено у бензині А-80. Бензини АІ-92 та А-95 за вмістом сірки відповідають вимогам стандарту Євро-5, що найжорсткіше обмежує вміст сірки. Кислотність досліджуваних палив відсутня, за винятком бензину марки АІ-92, проте вона в межах норми, тобто палива не є корозійно активними.

Отже, показники експлуатаційних властивостей обраних палив відповідають вимогам чинних нормативних документів (ДСТУ 4063-2001), проте не повністю задовольняють новий більш суворий ДСТУ 4840:2007 (аналог Євро-5), особливо за вмістом сірки.

Висновки. На ринку України з'явилися більш екологічні чисті дизельні палива імпортного виробництва марки «Євро -5» з більш низьким вмістом сірки, проте за більш високою ціною. Проаналізувавши вимоги щодо митного оформлення нафтопродуктів, варто відзначити, що нова редакція Митного кодексу України передбачає спрощену процедуру митного регулювання продукції, зокрема і нафтопродуктів. Для запобігання корупції передбачається винятковий перелік документів для митних процедур, які чітко знає імпортер, закріплюється автоматичний механізм управління ризиками, вводиться електронне декларування через закритих провайдерів, що скоротить час митного оформлення, митне оформлення триватиме не більше 4 годин, товар можна декларувати до прибуття в Україну.

За товарну контрабанду передбачається не кримінальна відповідальність, а серйозні штрафні санкції та конфіскація контрабандних товарів, за винятком наркотичних речовин, зброї тощо.

У зв'язку з виявленими проблемами на ринку паливно-мастильних матеріалів державним органам слід жорсткіше контролювати імпорт бензинів, аби запобігати контрабанді, вдосконалювати нормативно-технічну документацію, аби бензини були більш екологічно чистими, а це, в свою чергу, вимагає модернізацію вітчизняних НПЗ.

Література:

1. «Поступ в нафтогазопереробній та нафтохімічній промисловості»: збірник тез доповідей. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка». – 2007. – 374 с.
2. ДСТУ 4063-2001. Бензини автомобільні. Технічні умови. – К.: Держстандарт України.
3. ДСТУ 4839-2007 Бензини автомобільні підвищеної якості. Технічні умови. – К.: Держстандарт України.